

Pradžia>Pinigai ir piniginiai reikalavimai>Turto apsaugos priemonės teikiant reikalavimus ES šalyse**Turto apsaugos priemonės teikiant reikalavimus ES šalyse**

Vengrija

1 Kokių rūšių priemonių esama?

2016 m. įstatyme Nr. CXXX dėl Civilinio proceso kodekso nustatytos dvi pagrindinės teisiųjų priemonių rūšys, kuriomis siekiama užtikrinti ginčijamo reikalavimo įvykdymą, t. y. laikinasis draudimas ir laikinasis vykdymas, ir kuriomis suteikiama apsauga, kol bus priimtas galutinis teismo sprendimas. Galima pasinaudoti ne tik šiomis, bet ir 1994 m. įstatyme Nr. LIII dėl vykdymo numatytais apsaugos priemonėmis.

2 Kokiomis sąlygomis tokios priemonės gali būti skiriamos?**2.1 Procedūra**

Laikinojo draudimo gali būti prašoma proceso metu ir prieš teikiant pareiškimą, kuriuo iškeliamą byla. Jeigu, remiantis pareiškimu, kuriuo iškeliamą byla, galima atlikti parengiamąjį proceso etapą, teismas įvertins prašymą nustatyti laikinąjį draudimą. Dėl prašymo nustatyti laikinąjį draudimą teismas turi nuspręsti skubos tvarka, ne ilgiau kaip per aštuonias dienas, ir turi nedelsdamas imtis priemonių. Priimdamas nutartį, teismas turi apsvaistyti, ar atitinkamomis priemonėmis priešingai šaliai būtų sukeltas didesnis nepatogumas negu tas, kurį priešingu atveju patirtų laikinojo draudimo prašanti šalis, ir turi atsižvelgti į galimybę pareikalauti užstato. Teismas leidžia priešingai šaliai atsakyti į prašymą nustatyti laikinąjį draudimą. Teismas paragina šalis išreikšti savo pozicijas dėl prašymo tokiu būdu, kurį teismas laiko tinkamiausiu. Teismas gali nurodyti apklausti šalis, jeigu jis mano, jog tai reikalinga prašymui įvertinti, ypač tada, kai jis turi nuspręsti dėl užstato pateikimo. Šalys, praleidusios apklausos terminą, negali teikti prašymo jį pratęsti. Sprendžiant dėl laikinojo draudimo, įrodymus galima rinkti tik tuo atveju, jei be tokių įrodymų neįmanoma įvertinti prašymo esmės. Teismas taip pat gali surinkti reikiamus įrodymus parengiamuoju proceso etapu. Teismas dėl prašymo nustatyti laikinąjį draudimą nusprendžia priimdamas nutartį, kurią galima apskųsti atskiruuoju skundu. Gavęs prašymą, teismas gali pats tą nutartį pakeisti. Nutartis dėl laikinojo draudimo yra laikinai vykdytina. Jeigu teismas nenurodė kitaip, nutarties vykdymo terminas pradedamas skaičiuoti kitą dieną nuo nutarties paskelbimo raštu. Nutartis lieka galioti, kol teismas ją panaikina bet kurios iš šalių prašymu priimta nutartimi, išklauses kitą šalį, arba savo sprendimu ar kita nutartimi, kuria baigiamas procesas. Jeigu teismas savo sprendime arba kitoje nutartyje, kuria baigiamas procesas, nepanaikina laikinojo draudimo, jis netenka galios, kai pirmosios instancijos teismo sprendimas tampa galutinis. Laikinis draudimas baigia galioti, jeigu procesas nutraukiamas arba sustabdomas. Teismas šį faktą turi nustatyti savo nutartyje, kuria nutraukiamas procesas arba konstatuojama, kad procesas yra nutrauktas. Proceso pertrauka arba sustabdymas poveikio laikinajam draudimui neturi.

Prašymą nustatyti laikinąjį draudimą galima pateikti iki pareiškimo, kuriuo iškeliamą byla, pateikimo, jeigu pareiškėjas įrodo, kad dėl laiko, kuris būtų prarastas teikiant prašymą jau pradėjus procesą, tikėtina, pasunkėtų galimybės pasiekti laikinojo draudimo tikslą. Prašymą nustatyti laikinąjį draudimą reikia pateikti kompetentingam teismui, turinčiam jurisdikciją nagrinėti bylą. Jeigu teritorinę jurisdikciją nagrinėti bylą turi daugiau negu vienas teismas, prašymas gali būti teikiamas bet kuriam iš tų teismų. Pasirinktas teismas turės išimtinę jurisdikciją planuojamam pradėti procesui. Privalomam teisiniui atstovavimui procese taikomos bendrosios civilinio proceso normos. Teismas prašymą nustatyti laikinąjį draudimą nagrinėja prioritetine tvarka. Savo nutartyje, kuria nustatomas laikinasis draudimas, teismas nustato terminą procesui pradėti, kuris negali būti ilgesnis negu 45 dienos nuo pranešimo apie sprendimą. Jeigu per teismo nustatytą terminą procesas nepradedamas arba jeigu per aštuonias dienas nuo termino pabaigos pareiškėjas neįrodo laikinąjį draudimą nustačiusiam teismui, kad procesas buvo pradėtas, to teismo nutartimi laikinasis draudimas netenka galios kitą dieną nuo termino, skirto procesui pradėti, pabaigos. Jeigu procesas pradedamas, laikinasis draudimas, nustatytas iki pareiškimo, kuriuo iškeliamą byla, pateikimo, lieka galioti, kol jis panaikinamas arba, atitinkamu atveju, kol pirmosios instancijos teismo sprendimas tampa galutinis. Jeigu pareiškimas, kuriuo iškeliamą byla, pateikiamas per nustatytą terminą, tačiau teismas jį atmeta, laikinasis draudimas lieka galioti, kol išnyksta proceso pradėjimo teisiniai padariniai.

Laikinojo vykdymo klausimą teismas išsprendžia priimdamas sprendimą pirmąja instancija.

Apsaugos priemonių taikymo klausimą teismas privalo išspręsti skubos tvarka, t. y. ne ilgiau kaip per aštuonias dienas, be to, teismas nedelsdamas nusiunčia nutartį dėl apsaugos priemonės antstoliui, o šis iš karto pradeda ją vykdyti. Skundas dėl teismo nutarties taikyti apsaugos priemonę nestabdo jos vykdymo.

Kaip apsaugos priemonės taip pat galima prašyti europinio sąskaitos blokavimo įsakymo, net ir anksčiau, negu kreditorius pradeda procesą dėl bylos esmės. Šiuo atveju procesas dėl bylos esmės turi būti pradedamas per trumpą laiką.

2.2 Pagrindinės sąlygos

Teismas, gavęs prašymą, gali nustatyti laikinąjį draudimą, siekdamas neleisti pasikeisti dabartinei padėčiai, jeigu vėliau pradinės padėties nebūtų galima atkurti, arba siekdamas užtikrinti, kad pareiškėjui vėliau nebūtų užkirstas kelias pasinaudoti savo teisėmis arba kad iš karto nepablogėtų pareiškėjo padėtis, taip pat dėl bet kurios kitos priežasties, kurią verta atskirai apsvaistyti. Laikinjame draudime gali būti nustatyta prievolė atlikti veiksma, kurio pareiškėjas turėtų teisę reikalauti, jeigu byloje būtų apginta jo teisė. Tais atvejais, kai minėtos sąlygos yra įvykdytos, prašymą nustatyti laikinąjį draudimą galima pateikti iki pareiškimo, kuriuo iškeliamą byla, pateikimo, jeigu pareiškėjas įrodo, kad dėl laiko, kuris būtų prarastas teikiant prašymą jau pradėjus procesą, tikėtina, pasunkėtų galimybės pasiekti laikinojo draudimo tikslą. Prašyme nustatyti laikinąjį draudimą turi būti nurodytos sąlygos, dėl kurios turėtų būti priimta nutartis nustatyti laikinąjį draudimą, įvykdymas ir turi būti pagrįsti faktai, įrodantys tos sąlygos įvykdymą. Pareiškėjas turi konkrečiai nurodyti priemonių, kurių jis siekia, turinį. Jeigu prašymas nustatyti laikinąjį draudimą pateikiamas iki pareiškimo, kuriuo iškeliamą byla, pateikimo, pareiškėjas taip pat turi nurodyti duomenis, reikalingus, kad būtų galima nustatyti teismą, turintį jurisdikciją procesui pradėti. Taip pat turi būti nurodyta teisė, kuriai įgyvendinti procese siekiama atlikti vykdomo veiksmus. Teismas nustato laikinąjį draudimą, kai pateikiamas užstatas, jeigu priešinga šalis įrodo, jog tikėtina, kad ji dėl priemonių, kurių prašoma imtis, atsidurs blogesnėje padėtyje ir tai jai suteiks teisę reikalauti atlyginti nuostolius ir taikyti pareiškėjui restituciją, jeigu priešinga šalis laimės bylą. Spręsdamas dėl užstato pateikimo, teismas turi atsižvelgti į faktų, kuriais grindžiamas prašymas, tikimybę. Jeigu padėties pablogėjimas nėra reikšmingas, teismas neturėtų nurodyti pateikti užstato. Teismas nurodo pateikti užstatą dviem atvejais. Vienas atvejis – kai priešinga šalis to prašo ir sugeba įrodyti tikimybę, kad jos padėtis pablogės ir šis pablogėjimas atitiks prašomą užstatą. Kitas atvejis – kai pareiškėjas pasiūlo užstatą, o priešinga šalis su tuo sutinka. Pirmuoju atveju užstato suma atitinka priešingos šalies nurodytą tikėtiną padėties pablogėjimą. Antruoju atveju tai yra pareiškėjo pasiūlyta suma, su kuria sutiko priešinga šalis. Jeigu pareiškėjas kaip užstatą pasiūlo konkrečią sumą, teismas skubiai paragina priešingą šalį su ja sutikti atskirame pareiškime. Sutikimas su užstato suma nelaikytinas faktų, kurie buvo nurodyti kaip laikinojo draudimo nustatymo pagrindai, pripažinimu. Užstato pateikimas reiškia, kad teisme visų pirma deponuojama pinigų suma, vertybiniai popieriai, pinigų pakaitalai arba, banko garantijos atveju, garantijos pareiškimas. Teismo sprendimas turi būti skelbiamas vykdytinu nepaisant apeliacinio skundo, jeigu juo nustatoma bet kuri iš toliau nurodytų prievolių: sumokėti išlaikymo įmoką,

anuitetą ar kitą periodinę įmoką tuo pačiu tikslu; nutraukti neteisėtą naudojimąsi teritorija; įvykdyti reikalavimą, su kuriuo atsakovas sutiko; sumokėti pinigų sumą remiantis visišką įrodomąją vertę turinčiame viešame dokumente arba privačiame dokumente nustatyta prievole, jeigu tokiais dokumentais yra įrodytos atitinkamos aplinkybės; įvykdyti kitas nepiniginės prievoles, kurias pavėluotai priverstinai įvykdžius ieškovi būtų padaryta didelė žala arba žala, kurią sunku nustatyti, ir ieškovas pateikė pakankamą užstatą. Teismas gali netaikyti laikinojo vykdymo, jeigu šaliai dėl vykdymo tenkanti našta būtų neproporcingai didelė, palyginti su kita šaliai tenkančia našta tuo atveju, jeigu laikinasis vykdymas nebūtų taikomas. Atitinkamą prašymą atsakovas turi pateikti iki posėdžio pabaigos. Teismas gali paskelbti, kad jo sprendimas vykdytinas iš dalies, jei tai yra įmanoma atsižvelgiant į aplinkybes. Išimtiniais ir tinkamai pagrįstais atvejais teismas gali atsakyti paskelbti sprendimą laikinai vykdytinu atsižvelgiant į tas jo dalis, kurios sprendimo priėmimo metu jau buvo netekusios reikšmės. Laikinasis vykdymas nėra taikomas procesinėms išlaidoms, nesumokėtiems procesiniams mokesčiams ir valstybės avansu sumokėtoms išlaidoms. Jeigu dokumento, kuriuo įgyvendinamas sprendimas dėl reikalavimo vykdymo, negalima išduoti, tačiau, prašymą dėl vykdymo pateikiančios šalies manymu, kyla pavojus, kad vėliau reikalavimo nebus galima įvykdyti, teismas gali apsaugoti reikalaujamą pinigų sumą arba šios šalies prašymu taikyti apsaugos priemonę ir uždrausti naudoti tam tikrus daiktus. Be to, teismas gali nustatyti apsaugos priemonę, pavyzdžiui, jeigu reikalavimas yra pagrįstas sprendimu, kuriuo remiantis būtų galima išduoti vykdomąjį dokumentą, tačiau sprendimas dar netapo galutinis arba nėra laikinai vykdytinas, arba jis yra galutinis, tačiau jo įvykdymo terminas dar nesuėjęs. Apsaugos priemonės taip pat gali būti taikomos reikalavimams, dėl kurių vidaus teismuose pateikiami prašymai pagal sutuoktinių turtui, patentų, naudingųjų modelių, puslaidininkinių gaminių topografijos, augalų veislių, prekių ženklų, geografinių nuorodų ir dizainų, papildomos apsaugos liudijimų arba autorių teisių apsaugai taikytinus teisės aktus, arba pagal 1996 m. Įstatymo Nr. LVII dėl nesąžiningos ir ribojančios praktikos rinkoje draudimo 4 ir 6 straipsnius, vadovaujantis taikytinuose įstatymuose nustatytais kriterijais, arba bet kurie kiti prašymai, kuriuose reikalavimo kilmė, vertė ir pabaiga įrodomos kartu su prašymu pateikiamu viešu arba privačiu dokumentu, turinčiu visišką įrodomąją galią. Kaip apsaugos priemonės, naudojantis Komisijos įgyvendinimo reglamente išdėstyta forma, galima prašyti europinio sąskaitos blokavimo įsakymo.

3 Tokių priemonių dalykas ir pobūdis

3.1 Kokių rūšių turtui šios priemonės gali būti taikomos?

Laikinojo draudimo atveju teismas nurodo atlikti su reikalavimu arba laikinuoju draudimu susijusiam ieškinyje arba prašyme nurodytus veiksmus. Šie veiksmai gali būti susiję su bet kokiais prašyme nurodytais reikalavimais arba turtu. Teismo nutarties neįvykdžius geruoju, ji pradeda vykdyti priverstinai. Nuo šio momento turtas, kuris dėl jam taikomos išimties negali būti vykdymo dalykas, nustatomas remiantis teisės aktais, kuriais reglamentuojamas vykdymas.

Laikinasis vykdymas reiškia, kad vykdomos negalutinio pirmosios instancijos teismo priimto sprendimo nuostatos. Vykdytas gali būti nukreiptas į bet kokį atsakovo turtą, išskyrus atvejus, kai jam pagal teisės aktus, kuriais reglamentuojamas vykdymas, taikoma išimtis.

Atsižvelgiant į apsaugos priemonę, teismo nutartimi gali būti uždrausta naudotis tam tikrais daiktais arba gali būti apsaugomos lėšos. Jei teismas priima nutartį apsaugoti lėšas, kad būtų patenkintas reikalavimas, antstolis įteikia skolininkui nutartį asmeniškai ir kartu nurodo skolininkui nedelsiant tiesiogiai antstoliui sumokėti atitinkamą pinigų sumą. Jeigu skolininkas reikalavimo neįvykdo, antstolis gali areštuoti bet kokį skolininko turtą ir įšaldyti jo sąskaitą; tačiau skolininko darbo užmokestis ir išmokos gali būti įšaldomi tik tuo atveju, jeigu skolininkas neturi kito turto, į kurį, siekiant patenkinti piniginius reikalavimus, gali būti nukreipti vykdymo veiksmai. Nutartis uždrausti naudotis tam tikrais daiktais gali būti taikoma bet kokiam kilnojamajam turtui arba kitam vertę turinčiam turtui.

Kai vykdoma europinio sąskaitos blokavimo įsakymo procedūra, gali būti teikiamas prašymas pateikti informaciją apie sąskaitą, kuriuo remdamasi kompetentinga institucija pabandys gauti skolininko sąskaitų duomenis iš tas sąskaitas tvarkančių mokėjimo paslaugų teikėjų.

3.2 Koks yra tokių priemonių poveikis?

Laikinojo draudimo ir laikinojo vykdymo atveju skolininkas privalo laikytis teismo nutarties. Remiantis nutartimi, skolininko atžvilgiu gali būti pradėtas vykdymo procesas.

Apsaugos priemonės yra dviejų rūšių ir turi skirtingą poveikį. Taikant priemones, kuriomis apsaugomos su reikalavimu susijusios lėšos, skolininkas privalo sumokėti antstoliui konkrečią sumą. Jei skolininkas to nepadaro, antstolis įvykdytą priemonę areštuodamas turtą arba įšaldydamas skolininko sąskaitoje esančias lėšas, kurių dydis atitinka reikalaujamą sumą. Šalis, kuri pateikia prašymą dėl vykdymo, negali naudotis iš skolininko arba proceso metu surinktomis lėšomis. Šios lėšos veikia bus laikomos vykdymo institucijos depozitinėje sąskaitoje. Uždraudus naudoti daiktą, iš esmės jis yra areštuojamas, o tai reiškia, kad skolininkas gali toliau juo naudotis, tačiau negali jo perleisti. Be to, daiktai gali būti oficialiai sulaukomi. Šiuo atveju antstolis juos fiziškai užrakina arba juos valdo turto administratorius.

3.3 Kiek laiko tokios priemonės galioja?

Teismo nutartis, kuria nustatomas laikinasis draudimas, lieka galioti, kol ji panaikinama arba, atitinkamu atveju, kol pirmosios instancijos teismo sprendimas tampa galutinis. Laikinasis draudimas baigia galioti, jeigu procesas nutraukiamas arba sustabdomas. Teismas šį faktą turi nustatyti savo nutartyje, kuria nutraukiamas procesas arba konstatuojama, kad procesas yra nutrauktas. Proceso pertrauka arba sustabdymas poveikio laikinajam draudimui neturi. Laikinasis vykdymas reiškia, kad teismo sprendime nustatyta pareiga vykdoma, kol šis sprendimas tampa galutinis, be to, ši pareiga vykdoma nepaisant pateiktų skundų. Todėl ši priemonė galioja neterminuotai.

Apsaugos priemonės galioja, kol priimama nutartis dėl reikalavimo vykdymo arba teismas nusprendžia panaikinti apsaugos priemonę.

4 Ar yra galimybė priemonę apskūsti?

Nutartį dėl laikinojo draudimo galima apskūsti paduodant atskirąjį skundą. Pateikiant tokius skundus taikomos bendrosios taisyklės. Terminas skundui pateikti yra 15 dienų. Skundas turi būti paduodamas sprendimą priėmusiam teismui. Jeigu skundas yra pagrįstas, teismas panaikina savo nutartį dėl laikinojo draudimo. Kita vertus, pateikus prašymą arba jeigu ieškovas sumažina reikalavimą, teismas pats gali pakeisti nutartį.

Teismas turi pareigą priimti nutartį dėl laikinojo vykdymo teisės aktuose nurodytais atvejais. Šalis gali prašyti teismo neskirti laikinojo vykdymo, jeigu dėl to tai šaliai susidarytų neproporcingai didelę naštą. Prašymą reikia pateikti bylą nagrinėjančiam teismui.

Bylą nagrinėjančiam teismui galima apskūsti nutartį dėl apsaugos priemonės. Tačiau dėl tokio skundo apsaugos priemonės vykdymas nėra sustabdomas. Šalys skundą gali paduoti per 15 dienų nuo nutarties paskelbimo.

Prašymas dėl teisių gynimo priemonės, nukreiptos prieš europinį sąskaitos blokavimo įsakymą arba jo vykdymą, turi būti teikiamas bylą nagrinėjančiam teismui. Nutarčiai dėl teisių gynimo priemonės apskūsti taikomos bendrosios taisyklės.

Paskutinis naujinimas: 15/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktingos įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.